

צבי שפר מתפרץ כיציע משפט אייכמן
 "הוא הרג את כל משפחתי"

מחת. הכל היה כל-כך פיתאומי ולא מובן, עד שאפילו לא הספקתי להרגיש איך ש-הפרידו ביני לבין משפחתי.

ראינו שם איך הם מכים את הזקנים והזקנות, ולא ידענו שמחכה לנו משהו גרוע מזה. לא רצינו שהם יפגעו בהורים שלנו, ולכן הלכנו כמו שהם אמרו לנו. כשעברנו בכביש הארוך המוביל לתוך המחנה, ראינו גדר מחושמלת וצריפים. עשרות צריפים שמתוכם יצאו נשים. יותר נכון, היו אלה שלדים לבושים בסמרטוטים מגולח-יפחתה, שנראו לנו כמו מטורפים מסוכנים.

שאלנו את עצמנו: איפה אנחנו? מה פת' אום הביאו אותנו הנה? **"הרגשנו מה קרה איתנו"**. אחרי מספר שעות, נראינו בדיוק כמו המטורפים האלה. גילחו אותנו והלבישו אותנו בסמרטוטים עם K.2 על הגב. הכניסו אותנו לצריף ארוך, בו היו 1200 נשים. על כל קרש, שהיה צריך לשמש כמיטה, שכבו 10 או 12 נשים.

כשוכנסנו, הרגשנו פיתאום מה קרה איתנו. התחלנו לילל ולבכות. הרגשנו ש-הפרידו בינינו לבין המשפחה, לנצח. אחרי שהיינו שם שבוע, בא טרנספורט חדש. היו שם קרובים שלנו. צמדנו ליד הגדר החשמלית, קראנו להם ונופפנו ב-ידיים. הם לא זיהו אותנו. חדאי, שאלו את עצמם: מי המטורפים האלה?

כל שבוע היו עושים סלקציה ושולחים את החלשות למחת. יום אחד עשו סלקציה ובחרו אותי, אבל אני ברחתי. אחרי חודשים, העבירו אותנו למחנה, ליד אושוויץ — לבירקנאו. שם עבדנו ב-אריגה, בשביל הצבא הגרמני. משם לקחו אותנו ברכבת לברגן-בלזן. כשהגענו לברגן, ראינו ערימות ערימות של גחיות, ליד הצריפים. אנשים התעלפו תיכף בבוקר מרוב רעב ומחולשה. היינו עומדים שעות בצל-אפס (מפקד הספירה) ואנשים היו נופלים.

אחרי-כך שמענו שהרוסים מתקרבים. ה-גרמנים הוציאו אותנו והתחלנו ללכת ב-רגל, מרחקים מרחקים.

היתה זו צעדת-המחנה. הלכנו שלושה שבועות, בלי לאכול ובלי לשתות. הגרמני-נים, השומרים שלנו, היו מחזיקים אצלם בגידים כמו שלנו, כדי להגיד, במקרה ש-יתפסו אותם, שהם אסירים.

בוקר אחד התעוררנו ולא ראינו מסביב אף שימר גרמני. באותו בוקר נגמרה המל'חמה."

דרכי חיים האיש השקט

"הגו לי, דוד משה, יהיה טוב?" שאל יובל פרקש (5) את הח"כ הקומוניסטי, ד"ר משה סנה, כאשר אמו, המשוררת ועיתונאית (המשך בעמוד 14)

נאשמת, למשפחתה, לרפאל אליעזר. למה ל-הגדיל את הטרראגדיה של הבעל?" למעשה, היתה דרושה עדותו של הרופא רק כדי להוכיח שהמירשמים הרפואיים, או-תם רשמה עליוה בשמו, ובהן קנתה בבתי-המרקחת כמויות גדולות של פרודיגאל — היו מזוייפים. דבר זה ניתן היה, כנראה, להוכיח גם באמצעות עדות של מומחה לכתיב-יד.

כאשר פסקו להופיע עדי תביעה, ביקש סגן פרקליט המחוז, רפאל גרבלי, מבית המשפט, לצאת לערוך הסתכלות פסיכיאטרית בנואשמת, על מנת לקבוע אם היא בתי-עונשין.

לכאורה היה זה מתפקידו של הסניגור לבקש הסתכלות כזאת. אומנם בשיחות המוקדמות בין הסניגור, עורך-דין נפתלי ליפשיץ, לבין נציגי הפרקליטות, הודיע ליפשיץ כי יביא חתידות של מומחה ש-עליוה אימה בת-עונשין. התביעה ביקשה לצאת על הסתכלות פסיכיאטרית מטעם בית-המשפט, בתקרה שהיא תוכיח שעליוה שפויה בדעתה לחלוטין.

במיקרה כזה, לא יהיה מקום לטענתו של הסניגור על סמך מימצאים של רופא פרטי.

דרכי אדם

מאחורי הצעקה

"הרגשתי חום בכל הראש. לא ידעתי מה תפס אותי. קפצתי ממקומי בצעקות. אני זוכר שרציתי לרוץ אליו ולהרוג אותו: בלוט הונדי, צעקתי אליו. תהרגו אותו! תהרגו אותו! הוא השמיד את כל משפחתי."

כך אומר צבי שפר (41), האדם שזעק השבוע בבית-המשפט בירושלים. הוריו בכך את המשפט מאולימפוס הטרראגדיה הלאומית והכניס בו את נימת הטרראגדיה האישית המלחה את כל מאויני המשפט. שפר, אחד מניצולי השואה, השאיר את אשתו, חנה, ובנו דרור, בתל-אביב ובא לבית-העס לר-אות מה עושים לרוצחם של בני משפחתו שלו:

מספר צבי: אשתי סבלה הרבה יותר ממני ורצתה לנסוע למשפט. אבל כשראיתי את מצבה הקשה, כשהיא מקשיבה לשדור, ידעתי שזה יביא לאסון, אם היא תיסע. שיכנעתי אותה לא לנסוע — וגסעתי ב-עצמי.

כשהשופט הלוי שאל את האד, מה קרה עם משפחתי? כאילו שראיתי את כל בני משפחתי נכנסים לתוך הקרונות ומובי-לים אל המות. זכרתי את משפחתי ואת משפחת אשתי. נזכרתי בכל הסיפורים של אשתי על אושוויץ ובירקנאו, יותר אני לא זוכר שום דבר... התעוררתי בחדר המשטרה.

"זה הכוף!" מיהו האיש שפיצץ את שאנגות מהלך המשפט? סיפורו, בתקופת המלחמה, אינו שונה מאלפי סיפורים אחרים. דקא משום היותו רגיל כל-כך, הוא מעורר תלחלה.

מספר צבי כיצד עברה עינו שוי את אירופה:

כשהתחילה המלחמה, הייתי בבראטיס-לבה, בצ'כיה. הגרמנים תיכף הכריחו או-תנו ללכת עם טלאים צהובים. ב-1941 לקחו אותנו למחנה-עבודה. שם חפרנו תעלה בין שני גהרות.

כשהתחילו, כעבור חודשיים, לגרש את היהודים מצ'כיה לפולין, ניסנו לברוח. יום אחד, כשחזרנו מהעבודה, הסתתרתי בשה, והשומרים לא מצאו אותי. עברתי

מתקרבות לדעותיו של אחד היושב בימים אלה בסוגר בבית-המשפט בירושלים.

עתונות

המשאל שיעולם

"לעצור את המכונות!" קריאה דראמטית זו, המושמעת בדפוסים העתונים רק כאשר מגיעה ידיעה סאנציונית חשובה, נשמעה בשבוע החולף בדפוס ידיעות אחרונות. הפעם לא היתה זו ידיעה מסעירה, ש-עצרה את המכונות. מנהלי העתון סתם הורו להשמיד את העמודים הפנימיים של עתון ערב שבת, להדפיס תחתם עמודים חדשים. ההבדל היחיד בין הגליונות שהושמדו לבין המודפסים מחדש, היה בכך שבחדשים הוצאה רשימה בודדת אחת. היתה זו רשימה תמידית לפני הכביש ביום הופיע ב-עמודים הפנימיים של עתון ערב השבת של ידיעות אחרונות, מישאל-בוק שנוערך על-ידי יחזקאל אדירם. השאלה שעליה הש-ינו הפעם אנשי ציבור ואחרים פשוטים, היתה קשורה בהופעות להקחים של פיטר פריי בערבי שבת באולם מוגרבי בתל-אביב. הנשאלים התבקשו להשיב, אם לדעתם יש לאשר ללהקה זו להמשיך ולהופיע בערבי שבתות.

רוב המשיבים השיבו בחיוב. חלקם אף הוסיף דברים בנוגע הכפייה הדתית, שהפ-סיקה את הופעות הלהקה. מאחר שכל אחד מהמראיינים הביע את דעתו האישית בל-בד, לא ראה עורך העמודים הפנימיים, דויד אבידן, כל פסול במישאל.

עורכי העתון הבחינו ברשימה במאורה, כאשר היתה כבר תחת מכש הדפוס. הם ניבחו. המחשבה על תגובתם האפשרית של הקוראים הדתיים של הצהרון הראיגה אותם. הם החליטו להוציא את המישאל מתוך הגליון, אפילו בחיורי של הדפסת מהדורה חדשה ומתוקנת.

כך חדרה הכפייה הדתית, אם כי בעקיפין, בפעם הראשונה גם לעתונות הישראלית.

משפט

עליזה פאנו-בת-עונשין?

עקרות-בית ונשים מזדקנות שוב ניצבו השבוע בתור, משעות הבוקר המוקדמות, כשבידיהן מספר סידורים, בפתח האולם הגדול בבית-המשפט המחוזי בחיפה. מש-פסה של עליזה פאנו, הנאשמת ברצח אשת-מאהבה, רפאל אליעזר, הופסק לשבוע בשל מחלתו של השופט משה עציוני. עם התחששותו, לא חדל לספק את סקרנותן של נשי חיפה, שרבו ממש על המקומות באולם.

במשך שעות ארוכות ישבו והתבוננו בעצרה אשר רכנה בתוך תאה המגודר, כשהיא מצוירת ללא הפסק מדרגות על גבי מספר אינסופי של גליונות נייר. אין דבר, אמרה עליזה לבושת-השחורים, ש-כימעט ולא התעניינה בנעשה במשפט, ה-הצגה תיגמר בקרוב."

טרראגדיה — לכולם. ההצגה נגמרה, זמנית אומנם, הרבה יותר מהר ממה ש-ציפו. התביעה, שהבטיחה תחילה להביא לבית-המשפט 36 עדים, ויתרה על רבים מהם. ביחוד נגרמה אכזבה לצופים באולם, כאשר התברר שעללה של הנאשמת, ה-ד"ר משה פאנו, לא יופיע כעד-תביעה במשפט. "זוהי טראגדיה לכולם", אמר אחד מאנשי פרקליטות המדינה, "טראגדיה לגרצחת, ל-

נאשמת פאנו עי ספסל הנאשמים
 "ההצגה תיגמר בקרובו"